

งาน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

คำนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นสิ่งสะท้อนถึงความสามารถของตนเองที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษ เพื่อดำรงไว้ซึ่งความสามารถสร้างสรรค์สิ่งที่ดีให้แก่ตนเองและสังคมต่อไป ศิลปะหัตถกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในท้องถิ่น แต่ละแห่งแตกต่างกันตามความเชื่อ ลักษณะที่ตั้งภูมิประเทศและวิถีการดำรงชีวิต เชื้อชาติ ภาษา แต่สิ่งสำคัญของการสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมนั้นเป็นไปเพื่อการยกระดับความเป็นอยู่ของคนเราทั้งสิ้น

สำนักปลัด

องค์การบริหารส่วนตำบลพะโต๊ะ

สารบัญ

คำนำ

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเพณีท้องถิ่นของตำบลพะโต๊ะ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม

๒) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรม

๓) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม

๔) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแพทย์แผนไทย

๕) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๖) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรม

๗) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน องค์การบริหารส่วนตำบลพะโต๊ะ

๑. ด้านกายภาพ

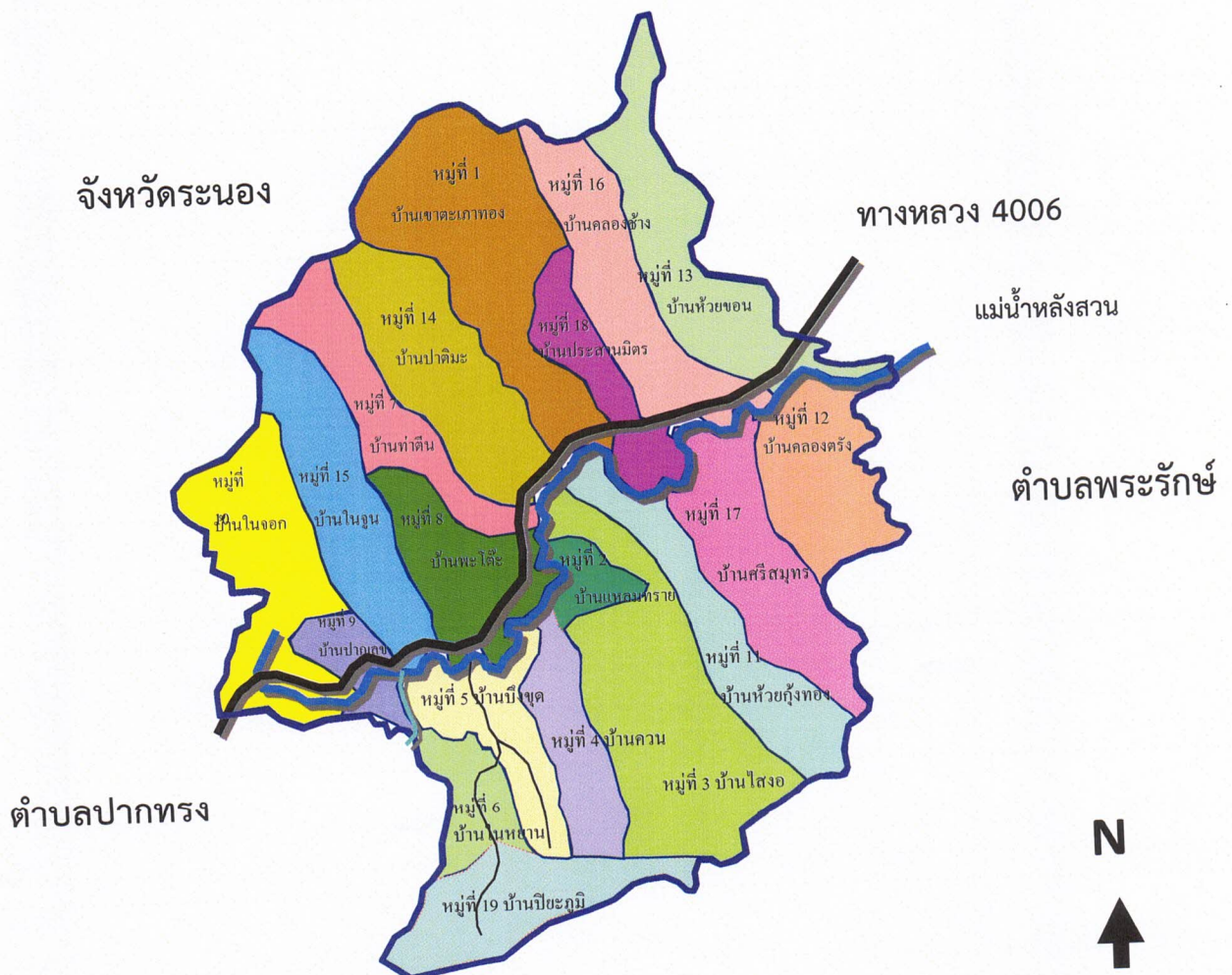
๑.๑ ที่ตั้งของหมู่บ้านหรือชุมชนหรือตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลพะโต๊ะ จัดตั้งเป็นหน่วยบริหารงานราชการท้องถิ่น ตามพระราชกฤษฎีกา เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๙ ซึ่งมีขนาดเนื้อที่ทั้งหมด ๒๒๕,๘๗๙ ไร่ หรือ ๓๖๑.๔๐๖ ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยหมู่บ้านในเขตพื้นที่รับผิดชอบจำนวน ๑๗ หมู่บ้าน

ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลพะโต๊ะ ตั้งอยู่เลขที่ ๑๐๐ หมู่ที่ ๗ ตำบลพะโต๊ะ อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดชุมพร ห่างจากที่ว่าการอำเภอพะโต๊ะประมาณ ๓ กิโลเมตรตามทางหลวงหมายเลข ๔๐๐๖

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอละแม จังหวัดชุมพร และอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	หมู่ที่ ๑, ๕ ตำบลพระรักษ์ อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	หมู่ที่ ๑, ๔ ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่มีสภาพเป็นภูเขาสูงชัน มีลักษณะภูมิประเทศเป็นทิวเขาต่อกันเป็นแนวยาว สลับซับซ้อน มีห้วยลำธารมาก มีแม่น้ำสายใหญ่ไหลผ่าน คือแม่น้ำหลังสวน มีที่ราบเล็กน้อย ได้แก่พื้นที่ราบเชิงเขาและพื้นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำ พื้นที่ที่เป็นที่ราบที่ใช้ทำการเพาะปลูกมีน้อย ส่วนมากเป็นที่ราบแถบเชิงเขาและที่ราบลุ่มแม่น้ำ ที่ราบเหล่านี้เหมาะแก่การเพาะปลูกอย่างยิ่ง เพราะมีปุ๋ยในดินอย่างอุดมสมบูรณ์ พื้นที่ป่าสงวนเป็นป่าดิบชื้นส่วนมากขึ้นอยู่ตามที่ราบเชิงเขาและบนภูเขาสูง ลำน้ำที่สำคัญคือแม่น้ำหลังสวนซึ่งมีต้นน้ำจากภูเขาเยี่ยงหม่น ซึ่งเป็นเขากั้นแดนระหว่างอำเภอพະโตะกับอำเภอเมืองระนอง

๑.๓ ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไป ได้รับอิทธิพลจากมรสุมทั้งสองฤดู คือมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์ เนื่องจากอิทธิพลมรสุมดังกล่าว พื้นที่ตำบลพะโตะ จึงได้รับปริมาณน้ำฝนมากทั้งสองฤดู โดยเฉพาะด้านมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นช่วงที่ได้รับฝนมากที่สุด จึงเกิดน้ำหลากและน้ำท่วมอย่างฉับพลันเป็นบริเวณกว้าง แต่ได้มีการระบายน้ำฝนไปยังพื้นที่เกษตรกรรมและแหล่งน้ำธรรมชาติ ลำห้วย ลำคลองต่าง ๆ ฉะนั้นในฤดูฝนจึงมีปัญหาหน้าซังน้อยลง สามารถแบ่งฤดูได้ ๓ ฤดู ดังนี้

- ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน ระยะเวลานี้เป็นช่วงของฤดูมรสุมจะมีลมจากทิศตะวันออกเฉียงใต้พัดปกคลุม ทำให้อากาศร้อนทั่วไป
- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม ระยะนี้จะมีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย และนำร่องความกดอากาศต่ำพาดผ่านภาคใต้เป็นระยะๆ จึงทำให้ฝนตกมากตลอดฤดู
- ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ระยะนี้จะมีลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเย็นและแห้งจากประเทศจีนพัดคลุมประเทศไทย ทำให้อุณหภูมิลดลงทั่วไปและมีอากาศหนาวเย็น

๑.๔ ลักษณะของดิน

สภาพดินทั่วไปตำบลพะโตะ เป็นดินภูเขา ลักษณะเป็นดินเหนียวปนทรายเหมาะกับการเพาะปลูกไม้ผลและไม่ขึ้นต้นได้ เช่น เงาะ ทุเรียน มังคุด ลองกอง ลางสาด สวนยางพารา และปาล์มน้ำมัน กาแฟ การถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลพะโตะมีน้อยเพราะส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวน

๑.๕ ลักษณะของแหล่งน้ำ

ทรัพยากรน้ำ มีแม่น้ำลำคลองในตำบลพะโตะ เช่น คลองแย คลองหรั่ง คลองปากเลข ฯลฯ เป็นต้นน้ำลำธารจำนวนหลายสายไหลมารวมกันกับแม่น้ำหลังสวนซึ่งมีต้นน้ำอยู่ที่อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีน้ำไหลผ่านเขตพื้นที่ตำบลพะโตะตลอดปี ทำให้เกษตรกรและประชาชนในตำบลใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำดังกล่าวในการเกษตร อุปโภค และบริโภค ในครัวเรือน

ตลอดปี ด้วยลักษณะที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อนทำให้เกิดแหล่งน้ำลำธารต่าง ๆ ซึ่งลักษณะดังกล่าวก่อให้เกิดน้ำตกน้อยใหญ่มากมาย ประกอบด้วย น้ำตกเหวเตย น้ำตกคลองหรั่ง น้ำตกห้วยซอน และน้ำตกเหวม่วง

๑.๖ ลักษณะของไม้/ป่าไม้

ตำบลพะโต๊ะมีสภาพป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ และตั้งอยู่ติดกับพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ พะโต๊ะ ป่าปึงหวาน ป่าปากทรง และป่าสงวนแห่งชาติละแม ป่าพะโต๊ะเป็นพื้นที่ป่าเชื่อมพื้นที่จังหวัดระนอง และจังหวัดสุราษฎร์ธานีซึ่งเป็นช่วงปลายเทือกเขาตะนาวศรี มีสภาพเป็นป่าดิบชื้น ภูเขาสูงชัน มีลักษณะเป็นทิวเขาต่อกันเป็นแนวยาวสลับซับซ้อน

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญา หมายถึง การสั่งสมประสบการณ์จากอดีตของท้องถิ่นนั้นๆ แล้วพัฒนาความรู้ นั้นเพื่อใช้ประกอบการดำรงชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและเป็นเครื่องมือในการสร้างสังคมให้ดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขภูมิปัญญาเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์เป็นกลวิธีหรือเทคนิคในการนำเอาความรู้มาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ลักษณะของภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีลักษณะสำคัญดังที่ผู้รู้ได้อธิบายไว้ ดังนี้

๒.๑ ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นมี ๔ ลักษณะ ดังนี้ (นิธิ เอียวศรีวงศ์. ๒๕๓๖ : ๒๓๖)

๒.๑.๑ ความรู้และระบบความรู้ภูมิปัญญาเป็นระบบความรู้ที่ไม่ถือว่าเป็นวิทยาศาสตร์นั้น ในการศึกษาเรื่องภูมิปัญญาจะเข้าไปดูว่าชาวบ้านรู้อะไรอย่างเดียวไม่พอ ต้องศึกษาว่าเขาเห็นสิ่งต่างๆ เหล่านั้นได้อย่างไร

๒.๑.๒ การสั่งสมและการกระจายความรู้ภูมิปัญญาเกิดจากการสั่งสมและการกระจายความรู้ โดยการนำความรู้มาบริการคนอื่น เช่น หมอพื้นบ้าน สั่งสมความรู้ทางการแพทย์ไว้ในตัวคนๆหนึ่ง ซึ่งมีกระบวนการที่ทำให้เขาสั่งสมความรู้ เราควรศึกษาด้วยว่ากระบวนการนี้เป็นอย่างไรหมอคนหนึ่งสามารถสร้าง หมอคนอื่นๆ ต่อมาได้อย่างไร

๒.๑.๓ การถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ได้มีสถาบันถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา แต่พบว่า มีกระบวนการถ่ายทอดที่ซับซ้อน ถ้าเราต้องการเข้าใจ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เราต้องเข้าใจ กระบวนการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คน อีกรุ่นหนึ่ง

๒.๑.๔ การสร้างสรรค์ การปรับปรุงระบบความรู้ของภูมิปัญญาชาวบ้านไม่ได้หยุดนิ่งอยู่กับที่ แต่ได้ถูกปรับเปลี่ยนความรู้และระบบความรู้เพื่อเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง

๓. ความสำคัญของภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาชาวบ้านมีความสำคัญต่อชาวบ้าน ครอบครัว และชุมชน ดังต่อไปนี้ (สมจิตร พรหมเทพ.

๒๕๔๓ : ๖๗ - ๖๘)

๓.๑ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาแต่อดีตอันยาวนานจนกลายเป็นวิถีชีวิต ประจำวันของตนเอง และชุมชนตลอดมา ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓.๒ เป็นมรดกทางสังคมที่ได้จากการเรียนรู้ โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาของกลุ่มคน

๓.๓ เป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความรู้ ทางวิทยาศาสตร์

๓.๔ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการพัฒนาอย่างยั่งยืนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

๓.๕ เป็นแนวทางนำไปสู่การปรับตัวของชุมชน ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ แบบพึ่งตนเองของชุมชน

๓.๖ ช่วยเพิ่มความสมดุลระหว่างธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมกับประชาชน

๔. ประเภทของภูมิปัญญาชาวบ้าน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑ : ๒๔-๒๕) ได้
จำแนก ภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๑๐ ประเภท ดังนี้

๔.๑ เกษตรกรรม หมายถึง ความรู้ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะและ เทคนิคด้านเกษตร กับเทคโนโลยี โดยการพัฒนามาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่ง คนสามารถพึ่งพาตนเองใน สถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น ทำ การเกษตรแบบผสมผสาน เป็นต้น

๔.๒ อุตสาหกรรมและหัตถกรรม หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการ แปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาดเพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภค อันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่น พึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้

๔.๓ แพทย์แผนไทย หมายถึง ความสามารถในการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชนด้วยสมุนไพร และรักษาโรคแบบโบราณ

๔.๔ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ พัฒนาและใช้ประโยชน์จากคุณค่าของ ทรัพยากรธรรมชาติอย่าง สมดุลและยั่งยืน

๔.๕ กองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสม และบริหารกองทุน และธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์ เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

๔.๖ สวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของ คนให้เกิดความ มั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

๔.๗ ศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานด้านศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๔.๘ การจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการ ดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทั้ง ขององค์กรชุมชน ศาสนา การศึกษา ตลอดจนองค์กรอื่น ๆ ในสังคมไทย

๔.๙ ภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้ง ภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย ตลอดจนทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๔.๑๐ ศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์ ปรับใช้หลักธรรมคำสอนทาง ศาสนา ความเชื่อ และประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อ การประพฤติปฏิบัติ

๕. แนวการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้านมี ๗ ประการ ดังนี้ (เอกวิทย์ ณ ถลาง. ๒๕๔๐ : ๑๘๒ - ๒๔๖)

๕.๑ ภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิตตามสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ คือ การใช้ความรู้และ อูบายในการ ดำเนินชีวิตตามสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ เช่น การเลือก ที่ตั้งถิ่นฐานที่อยู่ การหาแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ การปลูกพันธุ์ ไม้ไว้ในบริเวณบ้าน เป็นต้น

๕.๒ ภูมิปัญญาในการจัดเครือข่ายระบบความสัมพันธ์ การพึ่งพา

๕.๓ ภูมิปัญญาในด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน

๕.๔ ภูมิปัญญาในด้านสมุนไพร - ยากลางบ้าน

๕.๕ ภูมิปัญญาในด้านโลกทัศน์ เป็นระบบรวบรวมความคิด ความอ่าน ความเชื่อ ทักษะคติ ที่บุคคลมีต่อโลก มี ต่อสังคมมนุษย์เป็นนามธรรมอยู่ในจิตสำนึกของบุคคลอันเกิดจากความคิดและอารมณ์ ซึ่งประสานและก่อตัวขึ้นจาก ประสบการณ์ที่แต่ละคน ได้รับมา เช่น โลกทัศน์และชีวทัศน์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ เป็นต้น

๕.๖ ภูมิปัญญาในการปลูกฝังคุณธรรม การกำหนดปทัสถาน และการรักษาของดุลภาพของสังคม

๕.๗ ภูมิปัญญาในการปรับตัวในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นๆใด จึงเป็นรากแก้วที่สำคัญ ให้ท้องถิ่นนั้นเจริญงอกงามอย่างมั่นคง ภูมิปัญญาของชาติพันธุ์หนึ่งอาจพัฒนาไปแตกต่างกับอีกชาติพันธุ์หนึ่งตาม สภาพแวดล้อมตามสภาพสังคมใน ท้องถิ่นนั้นที่สามารถปรับใช้ในการแก้ปัญหาและการอยู่ร่วมกัน อย่างสันติของ สังคมนั้น ๆ ได้

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local WisDom) หมายถึง พินความรู้ความสามารถที่ผ่านกระบวนการคิดโดยใช้ สติปัญญาของคนในท้องถิ่น มีการเรียนรู้การถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งจนเกิดผลดีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับ สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคสมัย

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่

๑) ด้านเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม/การปศุสัตว์/การประมง/การป่าไม้ เช่น การ ทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ โคกหนองนา

๒) ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่ายโดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน งานแกะหนังตะลุง งานทอผ้าด้วยมือ งานเย็บปักถักร้อย การทำหัวโขน เป็นต้น

๓) ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการ เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/เตียง/ตู้) การแปรรูปจากสิ่งต่าง ๆ จากยางพารา เป็นต้น

๔) ด้านการแพทย์ไทย คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย (การนวดแผนไทย /การนวดประคบสมุนไพร) การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค การผดุงครรภ์พื้นบ้านโดยหมอดำแยของชาวไทยมุสลิม (โต๊ะบีแด) เป็นต้น

๕) ด้านการจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า การสืบชะตาแม่น้ำ การทำแนวปะการังเทียม การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น

๖) ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ เช่นการขับร้องเพลงอีแซว ลำตัด ลิเก หมอลำ โนรา เป็นต้น

๗) ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียน เช่น ภาษาโบราณ ภาษาถิ่น หนังสือตำรา ตำหรับอาหาร งานประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง เรื่องสั้น นวนิยาย นิทาน บทเพลงต่าง ๆ เป็นต้น

๘) ด้านอื่น ๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารไทย อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

ประเพณี/วัฒนธรรมในพื้นที่ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮรี จังหวัดชุมพร

ประเพณีวันสงกรานต์ สงกรานต์หมายถึง การส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่คือ ตั้งแต่ ๑๓ - ๑๕ เมษายน แต่เดิมวันขึ้นปีใหม่ไทย คือ วันเริ่มปีปฏิทินของไทย จนถึง พ.ศ. ๒๕๓๑ และได้มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นวันที่ ๑ เมษายน เป็นวันขึ้นปีใหม่จนถึง พ.ศ. ๒๕๔๓

ประเพณีวันเข้าพรรษา "เข้าพรรษา" แปลว่า "พักฝน" หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ต้องอยู่ประจำ ณ วัดใดวัดหนึ่งระหว่างฤดูฝน พระพุทธเจ้าจึงทรงวางระเบียบการจำพรรษาให้พระภิกษุอยู่ประจำที่ตลอด ๓ เดือน ในฤดูฝน คือเริ่มตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ของทุกปี เรียกว่า "ปฐมาพรรษา"

ประเพณีวันออกพรรษา ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เรียกว่าอย่างหนึ่งว่า “วันปวารณา” หรือ “วันมหาปวารณา” คือวันที่ พระสงฆ์ทำปวารณากรรม คือเปิดโอกาสให้เพื่อนพระภิกษุกล่าวตักเตือนกันด้วยเมตตาจิตได้ เมื่อได้เห็นหรือสงสัยในพฤติกรรมของกันและกัน

ประเพณีบุญมหาการ ถิ่นมีกำหนดระยะเวลาถวาย จะถวายตลอดไปเหมือนผ้าชนิดอื่นมิได้ระยะเวลานั้น มีเพียง ๑ เดือน คือตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ไปจนถึงวัน ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ (วันเพ็ญเดือน ๑๒) ระยะเวลา นี้เรียกว่า การ ถิ่น คือ ระยะเวลา ทอดถิ่น หรือ เทศกาลทอดถิ่น

ประเพณีลอยกระทง ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ตามปฏิทินจันทรคติไทย ประเพณีนี้กำหนดขึ้นเพื่อเป็นการ สะเดาะเคราะห์และขอมาต่อพระแม่คงคาซึ่งเป็นเทวดาในคติฮินดู

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม

ที่	ชื่อ - สกุล ปราชญ์ชาวบ้าน	อายุ	ที่อยู่	ภูมิปัญญาท้องถิ่น
๑	นายขรรค์ชัย กิ่งน้ำคำ	๕๖ ปี	๓๓ หมู่ ๙ บ้านปากเลข ตำบลพะโต๊ะ	เกษตรทฤษฎีใหม่/ (โคกหนองนา)
๒	นายอนนต์ ไชยชนะ	๔๖ ปี	หมู่ที่ ๑๒ บ้านตรัง ตำบลพะโต๊ะ	ขยายพันธุ์พืช
๓	นายวิกิจ เกตัทพมอญ	๕๒ ปี	หมู่ที่ ๑๒ บ้านตรัง ตำบลพะโต๊ะ	ขยายพันธุ์พืช

๒. ด้านหัตถกรรม

ที่	ชื่อ - สกุล ปราชญ์ชาวบ้าน	อายุ	ที่อยู่	ภูมิปัญญาท้องถิ่น
๑	นายประวิทย์ ทับท่อม	๕๕ ปี	หมู่ที่ ๑๒ บ้านตรัง ตำบลพะโต๊ะ	- แกะสลักไม้
๒	นางดวงพร สุดพรหม	๖๒ ปี	๒๓/๑๗ หมู่ที่ ๑๑ บ้านห้วยกุ้งทอง ตำบลพะโต๊ะ	- ทำไม้กวาดดอกอ้อ
๓	นายประสิทธิ์ สิทธาคม	๘๓ ปี	หมู่ที่ ๗ บ้านท่าดิน ตำบลพะโต๊ะ	- ทำไม้กวาดดอกอ้อ
๔	นายอดล ทองแดง		หมู่ที่ ๑๒ บ้านตรัง ตำบลพะโต๊ะ	- งานเครื่องจักสานจากไม้ไผ่
๕	นายส้วน เพ็ชรนาค	๘๒ ปี	หมู่ที่ ๑๒ บ้านตรัง ตำบลพะโต๊ะ	- งานเครื่องจักสานจากไม้ไผ่
๖	นายประสงค์ สาทกิจ	๗๘ ปี	หมู่ที่ ๑๒ บ้านตรัง ตำบลพะโต๊ะ	- งานเครื่องจักรสานจากไม้ไผ่
๗	นางเรวดี ทูมรินทร์		หมู่ที่ ๑๑ บ้านห้วยกุ้งทอง ตำบลพะโต๊ะ	- เย็บหมอน / ถักหมอน
๘	นายสมพร บุญเพ็ง	๖๕ ปี	หมู่ที่ ๑๙ บ้านปิยะภูมิ ตำบลพะโต๊ะ	- สานเปลจากหวาน - ไม้ทาบทุเรียน
๙	นายอ่อน สุดพรหม	๖๓ ปี	หมู่ที่ ๑๗ บ้านศรีสมุทร ตำบลพะโต๊ะ	- จักสาน - ไม้กวาด
๑๐	นางพลศรี เกตุนิคม	๕๕ ปี	หมู่ที่ ๑๑ บ้านห้วยกุ้งทอง ตำบลพะโต๊ะ	- ทำไม้กวาดจากพลาสติก
๑๑	นางขวัญหทัย เจริญราษฎร์	๕๐ ปี	หมู่ที่ ๑๕ บ้านโนนสูง ตำบลพะโต๊ะ	- ทำไม้กวาดจากพลาสติก
๑๒	นางสมใจ ทองพิทักษ์	๕๕ ปี	บ้านเลขที่ ๒๐ หมู่ที่ ๑๓ บ้านห้วยขอน ตำบลพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร	- สานตะกร้า และเครื่องใช้ในครัวเรือน จากวัสดุในท้องถิ่น (ไม้ไผ่ , ต้นกล้วย)

๓. ด้านอุตสาหกรรม

ที่	ชื่อ - สกุล ราษฎรชาวบ้าน	อายุ	ที่อยู่	ภูมิปัญญาท้องถิ่น
๑.	นายพงษ์ศักดิ์ โพธิ์ภักดี		หมู่ที่ ๑๒ บ้านตรัง ตำบลพะโต๊ะ	- ทำโต๊ะชุดรับแขก เติ่งตุ้
๒.	นายช้อย อับศรีรัมย์		หมู่ที่ ๑๙ บ้านปายภูมิ ตำบลพะโต๊ะ	- ทำกระด่ายชุดมะพร้าวจากไม้

ด้านการแพทย์ไทย

ที่	ชื่อ - สกุล ราษฎรชาวบ้าน	อายุ	ที่อยู่	ภูมิปัญญาท้องถิ่น
๑.	นายประจบ คำกล่อม		หมู่ที่ ๙ บ้านปากเลข ตำบลพะโต๊ะ	- รักษาตัดต่อกระดูกตา
๒.	นายถนัด เพ็ชรทอง	๗๖ ปี	๒/๓ หมู่ที่ ๑ บ้านเขาตะเกาทอง	ยาสมุนไพรรักษาอาการแก้ปวดเมื่อย - นวดคลายเส้นแก้ปวดเมื่อย
๓.	นายโสภณ จันทร์ลำภู	๘๑ ปี	หมู่ที่ ๑๒ บ้านตรัง ตำบลพะโต๊ะ	- รักษาตัดต่อกระดูกตา
๔.	นายหรรษเชษฐ์ ไพบุลย์		หมู่ที่ ๑๑ บ้านห้วยกึ่งทอง ตำบลพะโต๊ะ	- หมอจับเส้น
๕.	นายดำรง จีวังาม		หมู่ที่ ๑๗ บ้านศรีสมุทร ตำบลพะโต๊ะ	- รักษาโรคด้วยสมุนไพร

๔. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่	ชื่อ - สกุล ราษฎรชาวบ้าน	อายุ	ที่อยู่	ภูมิปัญญาท้องถิ่น
๑.	นายขรรค์ชัย กิ่งน้ำคำ	๕๖ ปี	๓๓ หมู่ที่ ๙ บ้านปากเลข ตำบลพะโต๊ะ	- ผู้นำด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมแม่น้ำลำคลอง

๕. ด้านศิลปกรรม

ที่	ชื่อ - สกุล ปราชญ์ชาวบ้าน	อายุ	ที่อยู่	ภูมิปัญญาท้องถิ่น
๑.	นายภิรมย์ โพธิ์ภักดี		หมู่ที่ ๑๒ บ้านตรัง ตำบลพะโต๊ะ	- เล่นดนตรี

๖. ด้านอื่น ๆ

ที่	ชื่อ - สกุล ปราชญ์ชาวบ้าน	อายุ	ที่อยู่	ภูมิปัญญาท้องถิ่น
๑.	นายสุวิทย์ แวศรี		หมู่ที่ ๑๒ บ้านตรัง ตำบลพะโต๊ะ	- พิธีกรรมทางศาสนา ประเพณี
๒.	นางสมหมาย แซ่ลิ้ม		หมู่ที่ ๑๒ บ้านตรัง ตำบลพะโต๊ะ	- ถนอมอาหาร สิ้นค้าโอท็อป
๓.	นายสุจินต์ ผุดสดี		หมู่ที่ ๑๙ บ้านปากเลข ตำบลพะโต๊ะ	- พิธีกรรมทางศาสนา ประเพณี
๔.	นายสุพนธ์ ประชุมรัตน์	๘๑ ปี	หมู่ที่ ๑๗ บ้านศรีสมุทร ตำบลพะโต๊ะ	- พิธีกรรมทางศาสนา ประเพณี
๕	นายแหม่ม ศรีเสนา		หมู่ที่ ๑๗ บ้านศรีสมุทร ตำบลพะโต๊ะ	- พิธีกรรมทางศาสนา ประเพณี
๖	นายสำรวย สุจันทร์	๖๓ ปี	หมู่ที่ ๑๗ บ้านศรีสมุทร ตำบลพะโต๊ะ	- พิธีกรรมทางศาสนา ประเพณี
๗	นางสุคนธ์ อินทร์ทอง	๕๕ ปี	หมู่ที่ ๑๗ บ้านศรีสมุทร ตำบลพะโต๊ะ	- ทำขนม
๘	กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านปากเลข		๖๔ หมู่ที่ ๙ บ้านบ้านปากเลข ตำบลพะโต๊ะ	- ปลาตุ๋น/น้ำปรุงได้รส น้ำยาได้ใจ
